گەنجینەی هەژار

ئەو شیعرانەی لە "*ئاڵەکۆک*" و "*بۆ کوردستان*"دا نین

گردوکۆ:

چنوور ناسری

ناسنامە:

ناوی کتێبۆک: گەنجینەی هەژار (ئەو شێعرانەی لە **ئاڵەکۆک** و **بۆ کوردستان**دا نین)

بابەت: شێعر

گردوکۆ: چنوور ناسری

وێنەی ڕووبەرگ: مامۆستا هەژار لە سەردەمی کۆماری مەهابادا

بڵاوکەرەوە: بنکەی دەسنووسەکانی پیرەدنیا

ڕێکەوت: گەلاوێژی ٢٠٢٠

کەڕەتی بڵاوکرانەوە: یەکەم

ژمارەی تۆمارکرانی لە «بنکەی دەسنووسەکانی پیرەدنیا»دا: ١٠٣

ڕێچکەی پێوەندی: piradnya@gmail.com

بنکەی دەسنووسەکانی پیرەدنیا ؛ ناوەندێکە بۆ بڵاوکردنەوەی نووسراوان بە شێوەی ئەلێکترۆنی و لە ڕێگەی تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانەوە. هەموو نووسەرێک دەتوانێ لەم پێگەیە بۆ بڵاوکردنەوەی نووسراوەکانی کەڵک وەرگرێ.

ـ ئەم کتێبۆکە، بەم شێوەیەی ئێستا، پێشتر لە هیچ شوێنێک و بە هیچ جۆرێک بڵاونەکراوەتەوە.

پێویست بە ئاماژە ناکات کە فۆڕمەتی ئەلێکترۆنیی بەرهەمەکانی پیرەدنیا دەستمان دەبەستن لە داڕشتنی بەدڵەخۆ و ناچارین دەقەکە وا لە نێوەڕاست پەستێوین کە بۆ خوێندنەوە لە سەر ئامرازە ئەلێکترۆنیەکان گونجاو بێت.

ناوئاخن

سەردێڕ	لاپەڕە
بەرایی	٣
دەمەتەقەییێکی دووکەسی	٦
دەمەتەقەییێکی دووکەسی	٨
مەرامی کۆمەڵەکەم دینگە	١٠
جووجەڵەی نیشتمان	١١
دەمەتەقەییێکی دووکەسی	١٢
دڵی دایک	١٤
دەقی فارسیی شێعری «دڵی دایک»	١٦
دەمەتەقەییێکی دووکەسی	١٨
تێهەڵکێشی غەزەلێکی حافزی شیرازی؛ «دل می‌رود...	٢٠
دەقی فارسیی شێعری «دل می‌رود...	٢٢
اختلاس از شعر حافظ؛ «یوسف گمگشته...	٢٤
دەقی فارسیی شێعری «یوسف گمگشته...	٢٥
هەژار و مانگی بەفرانبار	٢٦
خوێندن	٢٩
دوای تەنگانان فەرعانیە	٣١
سەد بەهار نۆکەری ئەو زستانە	٣٣
سروودی میللی کوردستان	٣٥
قەڵەم	٣٨
گوڵی پشکووتوو	٤٠
دەمم تەڕ کە بە مەی...	٤٢
بۆ هاتنەوەی زەبیحی و دڵشاد و قادری	٤٤
تەپڵی سەربەخۆیی	٤٦
بارزانی	٤٧
بۆ شپرزە	٤٨
ئەلبۆم	٤٩

بەرایی:

زیاتر لە نیو سەدە بەسەردا هات هەتا سەرلەنوێ یادگارە پیرۆزەکانی سەردەمی کۆماری مەهاباد (گۆڤاری نیشتمان و ڕۆژنامەی کوردستان) هەمیسان ڕووناکییان دیتەوە و گەردی زەمانیان لێ سڕدرایەوە و وەک لاپەڕەیەکی زێڕینی سیاسەت و وێژەی کورد لە پارچەیەکی کوردستاندا کەوتنەوە بەر دەستی پەیجووران. مامۆستا هەژار وەک شاعیرێکی میللی ـ کە پێشەوا ئەم نازناوەی پێدابوو ـ شانبەشانی باقی هاوالآنی تری لە گۆڤارەکانی ئەو سەردەمەدا شێعر و وتاری بلاو کردۆتەوە و جێگەوپێگەی دیارە.

لە مێژووی وێژەی هەموو میللەتاندا بەسەرکردنەوەی قۆناغەکانی گووران و دارەدارە و پێگەیشتنی قەلەمی شاعیران و نووسەرانی لەسەر، بایەخی خۆی دەدرێتێ و بۆ خوێندنەوەی دوارۆژ دەپارێزرێن. کارنامەی حەولودەولە بەنرخەکانی مامۆستا هەژاریش ـ وەک یەکێ لە دیارترین کەسایەتییە ئەدەبییەکانی هاوچەرخی کوردی ـ لە پێناو ئەو گەل و نیشتمانەدا، هەلدەگرێ پسپۆڕان و وێژەوانانی چازانی لێ دەنگ درێ کە وەک پێویستە وا بنوێنرێنەوە؛ چونکە بەشێک لە زمهەڕی ڕۆژانی قاتوقڕیی داهاتووی زمانی ئەو میللەتەن.

وەک نیوە هەنگاوێک لەو دیوانۆکەی بەر دەستتاندا ئەو شێعرانەی مامۆستا هەژار دانراون کە هیچ کامیان لە دیوانەکانی «بۆ کوردستان» و «ئالەکۆک»دا نین. دیارە ئەوە بەو مانایە نییە کە پێشتر بلاو نەکرابێتنەوە، چونکە ئاماژە بە سەرچاوەی هەموویان کراوە، بەلام گومان لەوەدا نییە کە بۆی هەیە زۆر کەس هەندێکیانی نەدیتبێ؛ لەبەر ئەوەی هەموو کەس دەستی بەو سەرچاوانە ڕانەگەیشتووە و کەم کەسیش تاقەتی هەبووە بۆ نموونە زیاتر لە ۶۰۰ لاپەڕەی ڕۆژنامەی کوردستان بەشوێن شێعرێکی مامۆستا هەژاردا هەڵگێڕوەڵگێڕ کات. ئەوە بۆخۆی کیفایەتە بۆ وەی ئەم کارە بە بێهوودەکاری لەقەلەم نەدرێ. لە لایەکی دیکەوە ئەم شێعرانە بلاو بوون بێرەوبەوێدا و زۆر پێویست بوو لە جێیەک یەکخرێن و چەپک کرێن.

دیوانی «ئالەکۆک» هەوەڵ جار ساڵی ۱۳۲۴ (۱۹۴۵) و دیوانی «بۆ کوردستان» ساڵی ۱۳۴۵ (۱۹۶۶) چاپ کراوە. مامۆستا هەژار لە دواهەمین

دێڕەکانی پێشەکیی چاپی دووهەمی دیوانی «بۆ کوردستان»دا ـ کە لە ڕێکەوتی ۱۹۶۹/۱۲/۲۹دا نووسراوە ـ دەفەرموێ: «خوێندەواری بەڕێزا وەک زانیت لە چاپی هەوەڵی ئەم دیوانەدا زۆربەی ئەو شێعرانەم چاپ کرد کە لە نێوان ۱۹۴۸ و ۱۹۶۶دا نووسیبوومن. وا لە چاپی دووهەمدا ئەوانەشم خستە سەر کە لە نێوان ۶۶ و ۶۹شدا نووسیومن و هەروەها هێندێک لە کۆنەشێعرەکانیشم ـ کە نەمدەویست ون بن ـ لە چاپی دووهەمدا جێم بۆ کردوونەوە...»؛ ئەو کۆنەشێعرانەی وا باسیان دەکات، جگە لە دوو شێعری کورت (جۆزەردان و بانەمەڕ) کە بۆ ساڵپێو نووسراون[1]، هیچ کامیان ئەو شێعرانە نین وا لە گۆڤارەکانی نیشتمان و کوردستانی سەردەمی کۆماردا چاپ کراون و لەم دیوانۆکەی بەردەستتاندا دانراون. دیارە مامۆستا هەژار لە کاتی خۆیدا و لەوانەیە دواتریش ئەم شێعرانەی هەر دەست نەکەوتبنەوە؛ چونکە ڕۆژنامەی کوردستان حەڤدە ساڵێک (۲۰۰۷) و گۆڤاری نیشتمان هەژدە ساڵێک (۲۰۰۸) پاش کۆچی دوایی مامۆستا هەژار(۱۹۹۰) سەرلەنوێ بڵاو کراونەتەوە. لەلایەکی ترەوە ئەو شێعرانە هەم لە ڕووی ناوەرۆک و هەمیش دارشتنەوە دژایەتی و ناکاملّیەکی ئەوتۆیان پێوە دیار نییە کە بڵێین دەستی پێیان ڕاگەیشتووە و بەهێندی نەگرتوون. بگرە بەپێی سەردەمی خۆی ـ کە هەوای شێعرەکانی مامۆستا هەژار بە قۆناغەکانەوە گرێ دراوە ـ زۆربەیان پوخت و پاراویشن. ئەوەشی باوێژینە سەر کە هەژار دواتریش قەت نەپەرژاوە دەستێک بە شێعرەکانیدا بێنێتەوە، شەنوکەویان کا و ڕاستەوپاستەتریان کات جا ڕایانگوێزێتە ناو دیوانەکانیەوە. مۆریانەی سیاسەتیش لەولاوە بوێستێ کە نەرمونیانیی هەستونەستی گەلێک شاعیری کوردی نەرم نەرم جووتووە و چووزەرە شێعری لێ کردوونەتە قانگەلاشک. مامۆستا هەژار لە "چێشتی مجێور"دا ئەوەندی هەڵکەوتبێ تەکوتووک باسی ئەو نووسراوانەی کردووە کە لەو گۆڤارانەدا چاپ کراون، ئەوە وا دەگەیەنێ کە خۆی لێ نەبان نەکردوون و دوای زیاتر لە چل ساڵ بەخەیاڵ چۆتەوە سەریان.

[1] یەکی چواربەیتن. بانەمەڕ لە ژمارەی ٤٧ لاپەڕەی ٤ و جۆزەردان لە ژمارەی ٥١ لاپەڕەی ٢ی ڕۆژنامەی کوردستاندا چاپ کراوە. دواتر کە مامۆستا هەژار بۆ باقی مانگەکانی تری ساڵیش یەکی چوار بەیتی نووسیوە، سەرجەم کردوونیەتە شێعرێک و بە ناوی «بۆ ساڵپێو» لە «بۆ کوردستان»دا دایناون.

ئەو شێعرانە لە نووسینە سەرەتاییەکانی مامۆستا هەژارن و لە نووسینیاندا هیچ کاوەخۆییەکیان پێوە دیار نییە و کوردگوتەنی نانی گەرمەتەندوور بوون و بەر گوێی تامەزرۆیانی وشەی کوردی کەوتوون. تەنانەت بۆ نموونە شێعری «قەڵەم» وەک لە سەرچاوەکەیا ئاماژەی پێکراوە نووسین و چاپکرانی گەرماوگەرم بووە! ئەوە بێگومان پاساوێک هەڵدەگرێ لە چاو بەرهەمی ئەو شاعیرانەی هەتا جێی بێ بەدەوری شێعریاندا هاتوون.

پێویستە بگوترێ جگە لە ڕاست کردنەوەی ڕێنووس بەپێی سەردەم، لە نووسینەوەی شێعرەکاندا هیچ وشە و پیتێک نەلکێنراوە و نەقرتێنراوە. ئەو بۆشاییانەی لە چەند جێ کەوتوونەتە ناو شێعرەکانەوە و بە سێخاڵ (...) دەرکەوتوون، لە دەقی چاپکراوی سەرچاوەکانیشدا هەر بەوێ جۆرن. هەرتک سەرچاوە سەرەکییەکانی ئەم دیوانۆکە (نیشتمان و کوردستان) کاتی خۆی بەشێوەی وێنەکتێب بلاو کرانەوە؛ واتە هەمان گۆڤار و ڕۆژنامەی سەردەمی کۆمار ئیسکەن کراون و پەڕبەپەڕ دانراون، ئیتر تایپ نەکراونەتەوە و دەست لە ڕێنووس و داڕشتەیان وەرنەدراوە.

وشەی کوردی بۆ هەژاری قەلەندەر لە قیمەت نەدەهات، بۆیە لە ناو ئەشکەوت و بن ڕەوەز و بەردانیش، لە گەرمەی هاڕەی تەیارە و شریخەی گوللە و هەنگامەی لێزمەی بەور و بارانیش دەستی هەر لێ بەرنەدا و هاودەمی پێڵووترووکان و چاولێکنانی بوو. بەم بۆنەوە بەتەمایین ڕۆحی پیرۆزی ئەم مەزنەپیاوە بە لە بەر چاو ڕانانەوەی ئەم شێعرانە قایل بێ و ببێتە پاشبارەی دڵگەشاوەیی کاتێک لەوەو دنیاش بۆ کورد تێهەڵچوویەوە...[٢]

چ.ن ـ خەرمانانی ٢٠٢٠

[٢] بەکوردی دەژیم، بەکوردی دەمرم/ بەکوردی دەیدەم وەرامی قەبرم/ بەکوردی دیسان زیندوو دەبمەوە/ لەو دنیاش بۆ کورد تێهەڵدەچمەوە (هەژار)

دەمەتەقەیێکی دووکەسی[٣]

(بایز:)[٤] ئەریٚ مام باپیرا کتێبە پەڕپووت
(باپیر:) سندان، دەڵەی چی دیسان بایزە ڕووت؟
(بایز:) پرسینم هەیە، جوابم دە، زووبە
ئاغا تەشریفی بۆ چووە ...
(باپیر:) ڕەئیسێک ناردی لە شوێنی و بردی
نامەی ڕزگاری بدا بە کوردی
(بایز:)زۆر باشیان بەخێر هێنابوو؟(باپیر:) ئەیچۆن
دەیفەرموو بەپێی فیلان قەیسیوڕۆن
(بایز:) وای هەر نەگوتووە، پێم ئیفتڕایە
(باپیر:) بۆ لای تۆ ئاغا ئیبنووسینایە؟
وەڵڵا وای دەگوت، لە خۆم بیستووە
(بایز:) کە وا بێ ئاغا ... بووە
(باپیر:) بەڵێ هەموو کەس پێی ماخولیایە
(بایز:) نەفام چ وەختی جەفەنگە و کایە!
پێم بڵێ چی کرد، چلۆن هاتەوە؟
(باپیر:) بە تۆن و نیوێک خەرافاتەوە!
(بایز:) ئاخر شەرحی دە، مەیرێسە نەفام
نازانی عەیبە ڕستن بێ مەرام
(باپیر:) ئاخر هی ئاغاش وەک هی من وایە
چوو بۆ لای ئەوەی لە ... شایە

[٣] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٣ و ٤، سەرماوەز و ڕێبەندانی١٣٢٢، لاپەڕەی ١٢دا چاپ کراوە

[٤] ناوی کەسەکان، کە لە کەوانەدا هاتوون و سەوز کراون، لەگەڵ میسرەعەکان ناخوێنرێنەوە، هەر بۆ وەیە بزانریٚ کێیە قسە دەکا

گوتبووی بە مەردی لێوت ببزێوی
ڕزگاریت بوێ دەبییە خێوی
ئاغا فەرمووبووی: ئازادی چییە؟!
فەرمایشتی من لەسەر قەندییە!
ئەگەر دەمدەنێ قەند و زین باشە
وەئیللا هێجگار کارم لە پاشە
بۆ موغالەتە زینی هێنابوو
لە سایەی وانیش تێر قەند و چا بوو
(بایز:) دەک نەژی باپیر، ئەمەش خەبەر بوو
دەخوێنی سالێ جارێک؛ ئەمیش ...

موغالێتێ (موغالەتە): یەکتر چەواشە کردن، بە لاڕێدا بردن
* هەموو ژێرنووس و مانا لێکدانەوەی وشەکان تایبەت بەم کتێبۆکەن، مەگەر ئەوانەی ئاماژەیان پێکرابێ)

دەمەتەقەیێکی دووکەسی[5]

(بایز:) سەلامعەلەیکم (باپیر:) وەحەلێ
کەسەلام بایز، بەخێریێ گەلێ
(بایز:) خوات لێ ڕەزا بێ، زانیوتە باپیر
پاشای ئەمیرکە و چرچیلی وەزیر
ئەگەر لە بەحرێ یەکتریان دیوە
مژدێکی خۆشیان بۆ مە نووسیوە؟
(باپیر:) ڕاستە ئەحمەقی، سەرت بۆ گێژە؟!
نەقلێ ئەتلانتیک هەیهوو لەمێژە!
بە ئاغاشم گوت، (بایز:) توخوا چی فەرمووو؟
(باپیر:) متتەقی نەکرد، لێشم تووڕە بوو
فەرمووی تەماتە بەوەم ئەغفال کەی
شەکری ئەوسالەم بە زاری تاڵ کەی
هەتا تێر شەکر و شەقی بێگانەم
داوای ئازادی بکەم دێوانەم
هەتا بێ حوکمن شەکر بە بارە
دەستیشیان ڕۆیی شەق بە خەروارە
(بایز:) بۆچی حەز ناکا بە سەربەخۆیی؟
بۆ لە ئازادی دەکا نامۆیی؟
(باپیر:) عەقڵ سەرچاوەی لە مێشک و دڵە
ئەو دووەش بۆ ئاغا گەلێ مشکڵە
(بایز:) ئەدی مام باپیر کورد بە کێ دەڵێن؟

---

[5] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٥ ڕێبەندانی١٣٢٢، لاپەڕەی ٨ دا چاپ کراوە

بەوانەی لەبەر خۆشبەختی هەڵێن؟
بۆچی لە کتێب قوشقی و سڵ دەبن؟
(باپیر:) ئەگەر بخوێنن پێی عاقڵ دەبن!
(بایز:) بۆ دروست ناکەین ئەوەی دەفڕێ؟
(باپیر:) بایز لە هەولێر گێرەت دەگەڕێ!
لە مەلام پرسی، فەرمووی بەتاڵن
فڕۆکە وێنەی کەری دەجاڵن!
کوردیان گوتووە و دروێنە و گێرە
شوانی مەبارەک، گاوانی خێرە!
(بایز:) بە خوای مام باپیر لێمان شێواوە
بە ئاغا و نۆکەر، شێخ و مەلاوە!

ئەمیرکە: ئەمریکا
چرچیل: سەرۆک وەزیرانی ئەوکاتی ئینگلستان
گێرە لە هەولێر گەڕان: برێتی لە بێئاگا و خەبەر بوون

مەرامی کۆمەڵەکەم دینگە![6]

لە خۆشی کۆمەڵەوە چەندە خۆشە ورینگە ورینگم
بزانە کوردە ئەمن کێم کە هێندە ژیر و زرینگم
بەری نەجاتی وەتەن دادەدرووم بە عەزمی مەتین
محافزی وەتەن ئەمنم؛ مەتاڵی گوللەیە سینگم
لە عیشقی شیرینی میللی، لە بێستوونی مخالف
لەباتی تیشەیی فەرهاد ئەمن مژۆڵە قوڵینگم
لە دەمبڕینی ئەوانەی لە کۆمەڵەم بەدگۆن
لەبار و تیژە دەمی؛ موو دەکا مقەست و برینگم
بە پشتیوانی خوا زووم لە بەینی ... و ...
دەبینی باز و شەهێنم، لە ڕاوی قاز و قورینگم
مەرامی کۆمەڵەکەم دینگە، سۆفی تۆش چەڵتووک
لە توێکڵت دەر ئەکا زوو، کە بێیە بەر دینگم
لە کووزی[7] کۆمەڵەدا ملکەچ و فەقیر و هەژارم
بەرابەری نەتەویی ئەو حەریفی شێر و پڵینگم

مەتاڵ: قەڵغان، سپەر

دینگ: ئەسبابێکە بۆ برینجکوتان لە موکریان بەکاری دێنن. (گۆڤاری کوردستان)

چەڵتووک: برینجی بەتێکوڵەوە

نەتەوی: لە شێوەی موکریانیی‌دا بە **دوژمن** ئەڵێن. (گۆڤاری کوردستان)

---

[6] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٣ و ٤، سەرماوەز و ڕێبەندانی١٣٢٢، لاپەڕەی ٢٢دا چاپ کراوە

[7] لە دەقەکەدا «کوزی» نووسراوە، لەوانەیە «کۆڕی»ش بێت: لە کۆڕی کۆمەڵەدا...

جووجەڵەی نیشتمان[8]

ڕاوکەری بەدخوو، خوێنڕێژی خوێنخۆر
ئەتۆ بی و خودا بەسیە زوڵم و زۆر
ئەمجاریش بمدە مۆڵەت و مەودا
ڕۆڵەی شیرینم لە شیرینخەودا
لە ژێر باڵمدا ڕایمەپەڕێنە
هێلانەکەمان لێ مەڕووخێنە
لە خوێنی خۆم دڵ ئەندێشێ ناکا
بەڵام دەترسم تیرت خەتا کا
لەبری[9] لە من وە ڕۆڵەم کەوێ
جەرگەکەم ببڕی لە شیرینخەوێ
دندووکی شووشی شووشەی گیانمە
خەت و خاڵەکەی خەتی ژیانمە
تۆ باخەبەر نی لە ئێش و دەردم
دڵ دەبرژێنێ هەناسەی سەردم
لە دایکت پرسە پێت دەڵێ حاڵم
ئینجا تام دەکەی ژیانی تاڵم
پێم خۆشە بمرم نەک جووجەڵەکەم
بڕەنجێ و بێشێ بەندی دڵەکەم
«هەژار»! جووجەڵەی نیشتمان ئەتۆی
وەهای خۆش دەوێی؛ باوەفا بە بۆی

---

[8] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٥، ڕێبەندانی١٣٢٢، لاپەڕەی ٢٠ دا چاپ کراوە

[9] «لە دری» نووسراوە

دەمەتەقەیێکی دووکەسی[10]

(بایز:) باپیر لە کوێ بووی؟(باپیر:) چووبوومە شاری
(بایز:) دەنگوباس چ بوو لە ناو بازاڕی؟
(باپیر:) دەڵێن ڕووسەکان هێجگار لەپێشن
بەم زووانە کلکی هیتلەر دەکێشن
سوپای هەشتەمیش لەولا ئازایە
خەریکی گرتنی ئیتالیایە
(بایز:) ئەدی ئاغامان خەریکی چییە؟
لەمێژە ئاگام لە حاڵی نییە
(باپیر:) ئەمن چووزانم، هیچ ناسەلمێنێ
خەریکە دیسان قەندی بستێنێ
(بایز:) جا قەندی بۆچی دەدەنێ کاکە؟
خۆ ئاغا نەیبووە قەت بۆ وان چاکە
(باپیر:) قەندی دەدەنێ، دەبەستن دەستی
هەتاکوو نەکا بیری سەربەستی
(بایز:) لەباتی قەندی چی دەدا قیمەت؟
(باپیر:) شەرەف و ناموس، ویژدان و غیرەت
(بایز:) دەک یاخوا جەرگی بێ پارەپارە
شەرەف دەفرۆشێ بە پووڵ و پارە؟!
هەلاهەلا بێ، کەم دەوڵەمەندە؟
چ ئیحتیاجی بە پووڵ و قەندە؟

[10] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٦، ڕەشەمەی١٣٢٢، لاپەڕەی ٩ دا چاپ کراوە

(باپیر:) مەگەر نەتبیستووە بایزەڕووت ئەتۆ
کەشک ڕەقترە، تا پتر بێ دۆ!
(بایز:) بەخێر نەیەوە نەفامی بێهۆش
نەمدی قەت پێت بێ خەبەرێکی خۆش

سوپای هەشتەم: لەشکرێکی ئاڵمانی نازی بوو لە دەورانی شەڕی دنیاگری دووهەمدا

دڵی دایک[١١]

دڵبەرێ ناردیە لای دڵداری
ئاخ لەبەر دڵبەر و داخ بۆ دڵدار؛
دایکی تۆ کێشە بە من دەفرۆشێ
زۆر خراپە لەگەڵم؛ سەربەدەوار
هەر بەیان بەر بوو هەتا ئێوارێ
ئەوە گرتوومیە نێو تەوس و پلار
تا بڵێی بەس لەگەڵم ڕووناخۆش
خۆ جنێویش چ بڵێم؛ دوور لە شمار
چاوی مۆنی لە دڵم تیری وەهای
داوە، گێڕانەوە هەر خۆشە بە زار
تا ئەوە ماوە، بە زاری من و تۆ
قەند و هەنگوینە لەگوێن ژەهری مار
نابمە یەک لەگەڵت تا نەکوژی
پیرەدایکت کە منی دا ئازار
دەتهەوێ ببمە ژنت هەڵسە بڕۆ
بیکوژە؛ سینگی بە خەنجەر کە شەقار
دڵی دەربێنە بە گەرمی و بە خوێن
بۆ منی بێنە لەبات سێو و هەنار
ئاگری تووڕەیی من دادەمرێ
کاری تۆش سازە نەمێنێ بەدکار

[١١] وەرگێڕدراوی شێعری «**قلب مادر**»ی شاعیری فارس «**ئیرەج میرزا**»یە (١٣٠٤-١٢٥٣)، لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٦، ڕەشەمەی١٣٢٢ لاپەڕەی ٢٠ دا چاپ کراوە

کوڕی بێبەش لە هەموو زانستێک
شێت و دێوانە و پەخمە و پەتیار
گەورەیی دایکی لەبیر چۆوە، کە بۆی
دەچرووسا و نەدەحەجمی بە چ بار
دایکی کوشت، سینگی دڕی گورگانە
دڵی هێنایە دەر و کردیە غار
ڕوو بە خانووی کچەکە و هێشتا بوو
دڵی دایک لە لەپیدا گیاندار
کەوتە هەردێ لەپڕێ و هانیشکی
کەمێ ڕووشا، دڵی دایک بە تلار
کەوتە نێو خۆڵ، کە هەڵستا بۆی چوو
بیستی دەنگێ لە دڵ؛ ئەیکوت: هاوار
کوڕەکەم لاقی بە بەرد ئێشاوە
داخەکەم دەست و پلی بوو زامار
نیشتمان دایکە، کوڕی چا بە، نەکەی
دڵی بێشێنی بە هیچ بارێ «هەژار»!

بەیانبەربوون: شەبەقدانی بەیانی
لەگوێن: وەک

دەقی فارسیی شێعری

«قلب مادر»ی «ئیرەج میرزا»

داد معشوقه به عاشق پیغام
که کند مادر تو با من جنگ
هر کجا بیندم از دور کند
چهره پرچین و جبین پرآژنگ
با نگاهِ غضب‌آلوده زند
بر دل نازک من تیرِ خدنگ
از در خانه مرا طرد کند
همچو سنگ از دهنِ قَلماسنگ
نشوم یک‌دل و یک‌رنگ تو را
تا نسازی دلِ او از خون رنگ
گر تو خواهی به وصالم برسی
باید این ساعت بی‌خوف و درنگ
روی و سینه‌ی تنگش بِدَری
دل برون آری از آن سینه‌ی تنگ
گرم و خونین به مَنَش باز آری
تا برد ز آینه‌ی قلبم زنگ
عاشقِ بی‌خردِ ناهنجار
نه بل آن فاسقِ بی‌عصمت و ننگ
حرمتِ مادری از یاد ببرد
مست از باده و دیوانه ز بَنگ
رفت و مادر بفکند اندر خاک

سینه بدرید و دل آورد به چنگ
قصد سرمنزلِ معشوقه نمود
دل مادر به کَفَش چون نارنگ
از قضا خورد دمِ در به زمین
اندکی رنجه شد او را آرَنگ
آن دلِ گرم که جان داشت هنوز
اوفتاد از کف آن بی‌فرهنگ
از زمین باز چو برخاست، نمود
پیِ برداشتنِ دل آهنگ
دید کز آن دلِ آغشته به خون
آید آهسته برون این آهنگ:
آه دستِ پسرم یافت خراش!
وای پای پسرم خورد به سنگ!

دەمەتەقەییێکی دووکەسی[12]

(بایز:) ئەهۆی مام باپیر، خەرارەشرە
(باپیر:) دووشاخەت لێدا چت دەوێ کورە؟
(بایز:) ئای لەم کابرایە بۆچ وا توورەیە!
گوێت لێ بێ قسەی حیسابیم هەیە
(باپیر:) دە ها گوێم لێیە؛ تۆ چت بیستووە؟
(بایز:) چم دەکوت، پەککوو لەبیرم چووە
(باپیر:) هەناوت رەش بێ، چ وریا و ژیری
جا چۆن پیاو قسەی دەچێ لەبیری
(بایز:) لێم توورە مەبە باب و باپیرم
راوەستە ئەوا هاتەوە بیرم؛
دوێنێ ئەو دەمەی لە لای ئاغا بووم
(باپیر:) دەگەڵت چۆن بوو؟ (بایز:) وەڵا داینابووم!
(باپیر:) ئاغا کەنگێ وا بە ئیحترامە!
خوێری وەکوو تۆ دابنێ مامە
(بایز:) بەکوێری چاوت داینام لە لای خۆی
بۆ منی دانا؛ کە چاش هات لەبۆی
(باپیر:) چاکە، چی دەگوت؟(بایز:)دەیکوت «فەقیرە
بایزا! ئەری تۆ و ئەم مام باپیرە
دە خەرکەمانوو بۆچی کێشاوم
بۆچ بەخۆڕایی پیس دەکەن ناوم
چ سووچم هەیە، تاوانم چییە
خۆ من بۆ ئێوە زبانم نییە

---

[12] لە گۆڤاری «**نیشتمان**»، ژمارە ٧ و ٨ و ٩، خاکەلێوە و بانەمەڕ و جۆزەردانی ١٣٢٣، لاپەڕەی ١٤دا چاپ کراوە

وازم لێبێنن و وازوو لێ‌دێنم
قەولوو پێ‌دەدەم قەندی نەستێنم»
(باپیر:) ئەی تۆ لە جوابا چت کوت بایز پێی
(بایز:) کوتم ئاغا گیان ئەگەر ڕاست دەڵێی
بە قەند و کووتاڵ شەرەف مەفرۆشە
لەبۆ ئازادی کوردان تێکۆشە
بە من و مام باپیر بۆت دەکەین دۆعا
دەڵێین یارەببی هەر بژی ئاغا
کە دەست هەڵنەگری هەر هەجوت دەکەین
بە دەمەتەقە ئابڕووت دەبەین
(باپیر:) هەی بارەکەڵڵا، ئافەرین لاوە
وەباڵ بە ئەستۆم چاکت جواب داوە
گەنم بفرۆشی هیچ مەخۆ غەمێ
ئەو کەوا شڕەی خۆمت دەدەمێ
(بایز:) خودا دوژمنمان فەوت و فەنا کا
لە من و لە تۆ، ئاغاشمان چا کا[١٣]

خەرار: جەواڵی لە موو، خەشە
دووشاخە: نەخۆشیەکە گەروو دەگرێ
دانان: قەدر و حورمەتگرتن
دە خەرکەمان کێشان: تەنگ پێهەڵچنین و لەکۆڵ نەبوونەوە (**خەرکەمان**: خەرکەوان، ئامرازی چەماندنەوەی کەللەبێژنگ و کەمەی دەف)

---

[١٣] **چا کردن**: دوو مانا دەگرێ، هەم چاک کردن و هەم لە نێرەوڵاغ کێشان!

تێهەڵکێشی غەزەلێکی **حافزی شیرازی**؛
«دل می‌رود زدستم صاحبدلان خدا را»[14]

تووتن‌دزین بەکەڵکە، بۆت هەڵکەوێ لە کارا
دردا کە راز پنهان خواهد شد آشکارا
پووڵ زیز و دووره لێمان، مەگەر بە فێڵی تووتن
باشد کە باز بینیم دیدار آشنا را
پێت خۆشە باش بقەبڵێ تووتن لە کن ئیدارە
نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
ای ارزیاب جیب‌برا! چون جیب کردەای پر
روزی تفقدی کن وژّانِ بینوا را
در فن ارزیابی دو نکتە شرط باشد؛
با زارعان بە رشوت، با مالکان مدارا
از «جعفری» بپرسید، باور بە من نداری
تا بر تو عرضە دارد احوال جیب ما را
جەواز بدا بە هەر کەس دە تمەنی لێ دەسێنێ
«آصف»، کە در کف او موم است سنگ خارا
هنوز شب بماند، رئیس ما بخواند:
هات القپان، ورنە شکاف کنم شما را
آن تلخوش کە زارع توتون بخواند او را
اشهی لنا و احلی من قبلة العذارا
تووتنت کە هاتە دەستی، لە دزیە ڕانەوەستی
کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

[14] لە لاپەڕەی ٢٥٩ی کتێبی **بۆکان لە سەدەی بیستەمدا** (ڕەحمان محەممەدیان) هاتووە. (لە سەرچاوەکەدا وێنەی شێعرەکە بە دەسخەتی م.هەژار دانراوە)

مەئمووری دەربی عەمبار خۆیان بە دزیە خڕ کرد
«کریم» بشارتی دە حمال پارسا را
در کوی رشوەخواری ما را گذر ندادند
گر تو نمی‌پسندی تغییر دە قضا را
عەمبارداری دوخانم[15]، نیمە حەواسی شێعران
ای شیخ پاکدامن! معذور دار ما را

آصف ؛ **ڕەحمانی ئاسەف** سەرۆکی دوخانیات لەو سالآنەدا (بۆکان لە سەدەی بیستەمدا)

خۆ خڕ کردن: خۆ تەیار و دەوڵەمەند کردن

---

[15] م.هەژار وەک بۆخۆی لە چێشتی مجێوردا باس دەکا ئەوێدەمێ (ساڵی ١٣٢٣) عەمباردار یان وەززان (تەرازوودار)ی ئیدارەی دوخانیات بووە

دەقی غەزەلەکەی **حافزی شیرازی**؛
«دل می‌رود زدستم صاحبدلان خدا را»[16]

دل می‌رود زدستم صاحبدلان خدا را
دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا
کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز
باشد که باز بینیم دیدار آشنا را
ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون
نیکی بجای یاران فرصت شمار یارا
ای صاحب کرامت شکرانەی سلامت
روزی تفقدی کن وزّانِ بینوا را
آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است
با دوستان مروت، با دشمنان مدارا
آیینەی سکندر جام می است، بنگر
تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا
سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد
دلبر که در کف او موم است سنگ خارا
در حلقەی گل و مل خوش خواند دوش بلبل
هات الصبوح هبوا یا ایهاالسکارا
آن تلخوش که صوفی ام‌الخبائثش خواند
اشهی لنا و احلی من قبلة العذارا
هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی
کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

[16] م.هەژار بەشێک لە بەیتەکانی حافزی پاش و پێش کردووە. لێرەش هەر بەو هەوایە چنراونەوە؛ بۆ ئەوەی بۆ پێکگرتن دەست بدات

خوبان پارسی‌گو بخشندگان عمرند
ساقی بده بشارت رندان پارسا را
در کوی نیکنامی ما را گذر ندادند
گر تو نمی‌پسندی تغییر ده قضا را
حافظ به خود نپوشید این خرقه‌ی می‌آلود
ای شیخ پاک‌دامن! معذور دار ما را

اختلاس از شعر **حافظ**؛
یوسف گم‌گشته بازآید به کنعان غم مخور[۱۷]

از بهی توتونِ خوب آید به بوکان غم مخورا
ارزیابا روزیت گردد فراوان غم مخورا
جیب خالی پر شود ای «محشری» دل بد مکن
دزدی توتون کن و در پای قپان غم مخورا
«قاسم آغا»! گر که رشوه بر مراد ما نکرد
رشوه گیر از زارعین بخش «ترجان» غم مخورا
«آ صمد»! چون میکنی پیچیدگی از زارعین
پول‌ها در جیب می‌ریزی «سید جان» غم مخورا
آی «نوشیروانی» تا کی لرزی از سرما چو بید
می‌گذرد آخر پس از سرما زمستان غم مخورا
سی ریال از دولت و هر روز از «آصف» ده ریال
گیر و برچسپا نویس آی «کریم خان» غم مخورا
نیست چون انبار و بارانداز بهر عدل‌ها
میشود سنگین همه توتون ز باران غم مخورا
گرچه باران بس خطرناک است و کامیون ناپدید
صبر کن، ماشین بسی آید ز طهران غم مخورا
شاعرا در کنج انبارا و در پای قپان
تا بود وردت هجای رشوه‌خواران غم مخورا

بێهی (بهی): مەنتیقەیەکی بۆکانە
اختلاس: بە واتای **دزینە**، مام هەژار بەگاڵتە بەجێی وشەی **اقتباس** (لەبەرگرتنەوە) داناوە!

[۱۷] لە لاپەڕەی ٢٦٣ی **بۆکان لە سەدەی بیستەمدا** هاتووە. (لە سەرچاوەکەدا وێنەی شێعرەکە بە دەسخەتی م.هەژار دانراوە)

دەقی غەزەلەکەی **حافزی شیرازی**

یوسف گم‌گشته بازآید به کنعان غم مخور

یوسفِ گم گشته بازآید به کنعان غم مخور
کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور
ای دلِ غم‌دیده حالت بِه شود دل بد مکن
وین سرِ شوریده باز آید به سامان غم مخور
گر بهارِ عمر باشد باز بر تختِ چمن
چترِ گل در سر کشی ای مرغِ خوش‌خوان غم مخور
دورِ گردون گر دو روزی بر مرادِ ما نرفت
دائما یکسان نباشد حالِ دوران غم مخور
هان مشو نومید چون واقف نِه‌ای از سِرِ غیب
باشد اندر پرده‌بازی‌های پنهان غم مخور
ای دل ار سیلِ فنا بنیادِ هستی بَرکَند
چون تو را نوح است کشتیبان ز طوفان غم مخور
در بیابان گر به شوقِ کعبه خواهی زد قدم
سرزنش‌ها گر کند خارِ مغیلان غم مخور
گر چه منزل بس خطرناک است و مقصد ناپدید
هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور
حال ما در فِرقَتِ جانان و اِبرام رقیب
جمله می‌داند خدای حال‌گردان غم مخور
حافظا در کنج فقر و خلوت شب‌های تار
تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

هەژار و مانگی بەفرانبار[١٨]

هەژار:

بەفرانبار خۆ تۆش چەند هەزار ساڵە
وەکوو گەلی کورد ژیانت تاڵە
هەمیشە سەرت پڕ مژ و تەم بوو
نێوبیستنی تۆ بۆ ئێمە خەم بوو
بە هەناسەی سارد فرمێسکت دەڕشت
بەندیخانێکی گران بووی بۆ گشت
چۆنە وا ئەوساڵ زێدە لە جاران
خۆش و جوانتری لە سەد بەهاران
کولووی بەفرەکەت لە پێش چاوی من
جوانترە لە سەد نێرگس و سوێسن
ئەو قوڕەڕەشەی دەشتی گرتووە
ڕەشکی گوڵزاری ساڵانی زووە

بەفرانبار:

گەلێک لەمێژ بوو وڵاتی کوردان
دیل و یەخسیر بوو بە دەست نامەردان
ژین و دارایی، دین و پیاوەتی
بۆ کورد نەمابوو، لە سەتی، سەتی
لە ناو موکریان کۆمەڵێکی چاک
لێک کۆ بوونەوە لە لاوی خوێنپاک
بۆ ڕزگار بوون و نەجاتی وەتەن
تێکۆشین بە ماڵ، بە ڕووح و بەدەن

---

[١٨] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٢ شەممە ٢٢ بەفرانباری ١٣٢٤، لاپەڕەی ٣ دا چاپ کراوە.
لە سەرووی ئەم شێعرەوە نووسراوە: **لە کاتێکدا دوو برای خۆشەویست و ئەندامی کۆمەڵەی دیموکڕات «مرۆ» و «پشتیوان» لە سەفەری کابەی هاتنەوە، «هەژار» ئەو شێعرانەی خوێندەوە**

لە نێو ئەوانیش نەخوازا لاوێک
نەسرەوت لە ڕێی نیشتمان تاوێک
کاکە «ڕەحمانی ئیلخانیزادە»
لە خزمەتی وی نیشتمان شادە
تووش بوو لە ڕێمدا بە هەزار کلۆ
هەتا «برای ڕاست» خۆی کردە «مرۆ»
ئەم لە ڕێی وەتەن هەڵکرا چرای
بوو بە «پشتیوان» ئامۆزای برای
کاتێ زەمینەی کارەکە چنیا
وێکڕا گرتیان لای خودا و دونیا
مرۆ و پشتیوان بۆ مەکە و، ئەوی
لە وەتەندا مان ڕوو بە شووڕەوی
ئەو چوونە دەرکی ڕەببەلعالەمین
ئەم لایەش بۆ داد لە لای ستالین
ئەو: خودا ڕوحمێ نابزووم لەماڵتا
ئەم دەیگوت ئیجرای مەنشووری یاڵتا
ئەو: کورد ئازاد کەی خودای بێشەریک
ئەم داوای حەقی بەندی ئاتلانتیک
ئەو ئاڵقەی کابەی گرتبوو لە دەس
ئەم دەیگوت کوردیش حەقی ژینی هەس
لە یادی وان و بە دادی ئەمان
خوا ڕزگاری کرد کورد لە نێو خەمان
لە ڕۆژی مندا بەبێ خوێن و جەنگ
هەڵکرا ئالای کوردستان سێ ڕەنگ

مرۆ و پشتیوان هەم بە ڕۆژی من
هاتنەوە وەتەن، با کوێر بێ دوژمن
بەهار بە دیلی و من بە ئازادی
چلۆن وەک یەکین بۆ خۆشی و شادی

هەژار:

یا خوا بەفرانبار سەد هەزار ساڵی
هەر وا جێژن بی و نەبینی تاڵی
خوا بە کوردستان بێڵێ ئالاکەی
کورد مووەففەق بن بۆ ڕێگای چاکەی
سەدرمان بژی و لاوانی جەسوور
بە هەموو ئاوات بگا سوپای سوور

ڕەشک : بەغیلی

برای ڕاست: ناوی نهێنیی **ڕەحمانی ئیلخانیزادە** بووە، وەک لەم شێعرەوە دەردەکەوێ پاش ئەوەی ئاشکرا بووە و تووشی چەرمەسەری هاتووە، گۆڕیویەتی بە **مرۆ**

مەنشووری یاڵتا: **کۆنفڕانسی یاڵتا** یا **کۆنفرانسی کەریمە** کۆبوونەوەیەک بوو چەند مانگێک بەر لە کۆتایی شەڕی دنیاگری دووهەم، لە ساڵی ١٩٤٥ دا لە شاری یاڵتای دوورگەی کەریمە پێکهێنرا. لەو کۆبوونەوەیەدا ڕۆزڤۆڵتی سەرکۆماری ئەمریکا و چرچیلی سەرەکوەزیرانی ئینگلیس لە لایەک و ستالینی ڕێبەری شووڕەوی لە لایەک کەوتنە چەلەحانێ لەسەر چۆناوچۆن قەپ داگرتن لە چارەنووسی وڵاتان پاش برانەوەی شەڕ!

سەدر:دەبێ مەبەست «**حەمەحوسێنخانی سەدری قازی**» وەزیری بەرگری کۆماری مەهاباد بێ

سوپای سوور: مەبەست لە سوپای شووڕەوی ئەوکاتە

خوێندن[19]

چەند ساڵێکە کورد یەخسیر و دیلە
لێوبەبار، خەمبار، کز و زەلیلە
لە هەستی و ژیان بەشێکی نەبووە
نێویان لە مێژووی زەمانە مەحووە
دەسڕەنجی کوردی، بێگانە بردی
کوردیش موحتاجی دەستی نامەردی
بە نەفتی کوردان ئەو دونیای دەوێ
کوردیش چۆلەچرا هەڵدەکا شەوێ
دوژمن دەوڵەمەند بە ماڵی ئەوان
ئەوان ئێستا هەر شوان و ڕەوکەوان
ساتێ بە ماشین دەشتی دەکێڵێ
کوردیش تا شەو دێ ناکێڵێ هێڵێ
ئەو لە دوو ڕۆژدا خەرمانی کۆیە
ئەو سێ مانگ کووڕی گەوز و مەڵۆیە
ئەو لە کێو و کەژ ڕادەخا ئاسن
ئەم بۆی ساز نابێ سەرنیای گاسن
ئەو ڕێگە و بانی قیل و ئیسفاڵتە
ئەم لە سەرگوێلکان سەرگەرمی گاڵتە
باعیسی چییە، لەبەر چی وایە؟
بۆچی گەلی کورد کەوتۆتە دوایە؟
ئەگەر بۆ شەڕ بێ؛ کورد ئازاترن
بە نان و خوان بێ؛ لەوان زیاترن

---

[19] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٥ شەممە ٢٩ بەفرانباری ١٣٢٤، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە

دیارە هیچ لا نین ئەو دواکەوتنە
گەورەتر سەبەب هەر نەخوێندنە
ئێمە نەزانی و ئەوان خوێندەوار
ئێمە نۆکەرین، ئەو ئاغا و سەردار
ئەو بە عیلمی خۆی وا بە حەواوە
ئێمە لە جەهلا سەرمان سووڕ ماوە
بە کوردی خوێندن دەرمانی دەردە
هەر نەزان نامەرد، هەر زانا مەردە
هەر کەس نەخوێنێ نۆکەری خەڵکە
بۆ هەموو چەرخان خوێندن بەکەڵکە
دەستم دامێنو ئەی پۆلی لاوان
بخوێنن، مەکەن تەقسیر و تاوان
پووشی خەرافات بە دەم بادا دەن
لە باریکەڕێی ڕزیوان لا دەن
چەند ساڵە دیلی تەنبەڵیی وانین
خەریکی کەسبی جەهل و نەزانیین
خۆشبەختیی کوردان، یا خۆ ڕۆژی ڕەش
لە دەس ئێوەدا، بزانین ئێوەش
چۆن بە مەردانە، بە نووکی قەڵەم
ڕزگارمان دەکەن لە ژێر باری خەم
بخوێنن چاوم با ببنە سەردار
دەنا وەکوو من پێو دەڵێن «هەژار»

چۆلەچرا: چڵەداری سەربەگڕ، (مشعل)

ڕەوکەوان: ئاگاداری ڕەوە ماین و ئەسپ (**ڕەوکە**: کۆمەڵە ئەسپ وماینی شەوبەکێو)

سەرنیا:دەمەزەرد، تیژکردنەوەی دەمی گاسن

(**ئاسنڕاخستن** مەبەست ئاسنەڕێی شەمەندەفەرە)

دوای تەنگانان فەرعانیە[۲۰]

ئێمە پۆلێک بووین لە پێش چاوی نەزانان مەسخەرە
کۆمەڵێک بووین؛ نێوی مە ڕووت و ڕەجاڵ و بێسەرە
بۆ هەوای ئازادیی کوردستان کە مەجلیسمان دەگرت
گاڵەدان و گرتنی پێویست بوو دەرک و پەنجەرە
نێوی ئەسڵیمان فڕێدابوو لە ترسی کاکمان
گەر محەممەد با دەیانگوت نێوی «بینایی» بەرە
دیارە دوای تەنگانە فەرعانەن؛ ووتێکە بێ درۆ
پاش شەوی ڕەش سپیەتی و ڕووناکی میهری ئەنوەرە
کێ جەفەنگی لێدەدا پێمان قوماری پێدەکەین
ئەو ڕەش و ڕووتانە ئێستا پاکی ئاغا و سەروەرە
ناڵە و ڕاز و نیازی ئەو شەوانی دیتمان
ئێستە گرمەی لاقی پێشمەرگە و سەلامی ئەفسەرە
دەرکی حزبیمان کە خاکرێژ کردبوو کەشفی نەکەن
ئەورۆ خاین وا لە کانگای حزبەکەم قلْفی دەرە
دەنکە فرمێسکی هەژاران کەوتە دەریای مەعدەلەت
بوو بە گەوهەر ئەو ڕەئیسجمهوورەمان، ئەو گەوهەرە
هەر بژی ئەی گەوهەری یەکدانە، ئەی دوڕڕی یەتیم
تۆ لە ئاڵۆزی و گرێ کردت ڕەها ئەو ماشەرە
ڕەببی گەردوون هەر بە مەیلی لەشکری سوور خولبخوا
تا ئەوێ ڕۆژێ دەڵێن ئەورۆکە ڕۆژی مەحشەرە

---

[۲۰] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٨ دووشەممە ٨ ڕێبەندانی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە

گاڵەدان: داخستن

بینایی: ناوی نهێنیی پێشەوا قازی محەممەد بوو

دوای تەنگانە فەرعانەن: ئاماژەیە بەم ئایەتەی قورعان: ان مع العسر یسرا

دەریای مەعدەلەت: دەریای عەدڵ و دادئەستێنی

دوڕڕی یەتیم: گەوهەری بێنموونە و تاقانە

ماشەر: کلافە بەنێکە لە نێوان دوو ئەژنۆدا هەڵدەکرێ

سەد بەهار نۆکەری ئەو زستانە[21]

نیشتمان! ئەورۆ کوڕانت جێژنی ئازادی دەکەن
بوونەوە خێوی وڵات تاڵانکراو، ڕووت و ڕەبەن
شیرنی خۆی گرتە نێو ئامێز و باوەش کووهکەن
ڕووتەنیی کوێستانی کوردان بووە بژوێن و زەمەن
گەرچی ڕێبەندانە ئێستێ، پڕ گوڵ و بۆنە چەمەن
بۆتە جەنناتی عەدن، چاو و بەدەن، دار و دەوەن[22]

سەد بەهار نۆکەری ئەو زستانە
جێژنی ئازادیی کوردستانە

خوێنی کوردانی شومال و ئەشکی چاوی دایکەکان
شینی خوشکانی وەتەن بۆ لاوەکانی نەوجەوان
چوونە داد بۆ لای خودا،دەریای تەڕەحوم هاتە جۆش
لاگرێکی بۆ مە مەعلووم کرد نەبەرد و قارەمان
یووسف ئیستالین کە ئەورۆکە لە سەر هەر هەرد و بۆ
نێوی هوردووی سوور بڵێی دەڕژێ زراوی زاڵمان

تۆ لە لات وایە چییە هوردووی سوور
سووری چی کاکە، بڵێن کـۆگای نوور

---

[21] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ١١ چوارشەممە ١٧ڕێبەندانی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٤ دا چاپ کراوە

[22] لەوانەیە ئەم نیوەبەیتە ئاوا بێ، هەرچەند لەنگ دەبێت: «بۆتە جەنناتی عەدن، چیا و بەندەن، دار و دەوەن» چونکە **چاو** و **بەدەن** لەگەڵ **جەنناتی عەدن** یەک ناگرنەوە کە بۆ وەسفی سرووشت لەکار دەکرێ. لە گۆڤاری کوردستاندا بەو شێوەیە هاتووە کە لە لێرە دانراوە

وا بە چاوسووری گەلی لاواز لە گێتی نێو برا
تا ڕێگایی کوردستانی دیت و لێی هەڵکرد چرا
مستی خۆی کردە گرێ بۆ خوێنمژانی مورتەجیع
حەق وەسەر ناحەق کەوت، لەو نێوە حەققی کورد درا
خوێن، ئەشک و شینە کە وێکڕا مەیین و بوونە یەک
بوو بە ئاڵاییێکی سێ ڕەنگ و بە شادی هەڵکرا

کوردەکانیش دەبێ قەدری بگرن
خۆ بە قوربانی بکەن، بۆی بمرن

جێژنی ئیستقلالتان پیرۆز بێ ئەی لاوانی پاک
دوژمنوو یاخوا لە خوێنی خۆی بگەوزێنێ کەلاک
زوو هەموو کوردان لەژێر زنجیری دیلی بێننە دەر
پێکەوە هەوڵێ بدەن بۆ ئاوەدانییی ئاو و خاک
من «هەژار»ێکم لە دەستمدا نییە غەیری دوعا
ئەی ڕەئیسجمهووری کوردان هەر بژی بۆ کاری چاک

تا هەیە چەرخ و خولی تۆپی زەمین
بژی هۆردووی قزڵ و ئیستالین

عەدن: جاویدانی و هەمیشەیی
یووسف ئیستالین: ناوی تەواوی ئیستالین «**یووسف بساریوونس دزە جوغاشویلی**» بوو، ناسراو بە ژۆزێف ئیستالین
قزڵ: ڕوخسار سوور

سروودی میللی کوردستان[٢٣]

نیشتمانم ڕەنگینە   بەهەشتی سەر زەمینە
خاکم وەکوو ئاڵاکەم   ڕەنگ سوور و سپی و شینە
ڕەنگی سووری گوڵاڵان   بۆنی سوێسنە و هەڵاڵان
کەویە بەفری نوالان   سەرچاوەی ئاوی ژینە

لە سایەی پێشەوادا
زۆر بە ئازا و بە مەردی
دەپیارێزن ئەو خاکە
بێچوەشێرانی کوردی

هارەی ئاوی هەڵدێران   فێنک و شینکەی زنوێران
ئاونگی سەر وەنەوشەی   دەرمانی بناوبوێران
سەرپاکی زەوی و ئاوە   گەنمم کۆڵەکەی داوە
هەناویان بۆی نەماوە   تورک و عارەب و ئێران

لە سایەی پێشەوادا
زۆر بە ئازا و بە مەردی
دەپیارێزن ئەو خاکە
بێچوەشێرانی کوردی

[٢٣] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ١٤ چوارشەممە ٢٤ی ڕێبەندانی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە

نەفتم ئاوی ژیانە   لە سێرت و کرماشانە
بابەگوڕگوڕ دەزانی   لە موسڵیشدا هەمانە
کانگام هەیە لە زاخۆ   هەر وەک نەوتەکەی شنۆ
بۆ دوژمنان بۆتە سۆ   هەر خۆش بی ئەو زەمانــە

لە سایەی پێشەوادا
زۆر بە ئازا و بە مەردی
دەپارێزن ئەو خاکە
بێچوەشێرانی کوردی

ئەوی پێت وایە کێوە   خەرمانی زێڕ و زێوە
زەڕنیق و جیوەی هەوشار   ئاغەڵان ساحەب نێوە
خوێندن زۆر هاسانە بۆم   دەخوێنم بە زمانی خۆم
کەشفی دەکەم بە ئاتۆم   هەرچی قازانجی پێوە

لە سایەی پێشەوادا
زۆر بە ئازا و بە مەردی
دەپارێزن ئەو خاکە
بێچوەشێرانی کوردی

کەتیرە و مازوو و بەرگن   خوری و بنێشت و تووتن[٢٤]
بۆخۆم ڕەنێوی دێنم   بەهۆی زانست و خوێندن
کوردە هەرچی زەویتە   یەکجار بە بەهرە و پیتە
هەر خوێندن کێشکچیتە   لێت داگیر نەکا دوژمن

[٢٤] کاتی خۆی ئەم بەرهەمانە لە شارەکانی کوردستانەوە هەناردە دەکران و بناغەی ڕامیاریی خەڵکی کوردیان لەسەر ساغ دەبۆوە

لە سایەی پێشەوادا
زۆر بە ئازا و بە مەردی
دەپارێزن ئەو خاکە
بێچوەشێرانی کوردی

کەویە بەفر: ڕنوە بەفر

نواڵە: بەرنسار، جێگەی تاونەگر لە چیادا

بناوبوێر: دەغەزدار، لە ناخەوە ناساغ

کۆڵەکەدان: دیمەنی زەرحاتی بەکەیف کە باڵا دەکا و سەر پێوەدەنێ و یەک دەگرن و کۆڵەکەئاسا دەنوێنن

زەڕنیق: زەڕنیخ، کانزایەکە لە گۆگرد و ئاڕسنیک پێک هاتووە. کانی زەڕنیخی هەوشار (نزیک تیکاب) بەناوبانگە و ئێستاش یەکێ لە گەورەترین کانەکانی ئێرانە

ئاغەڵان: ڕەنگە مەبەست کانی ئاڵتوونی **ئاغەرە** بێ لە هەوشار (نزیک تیکاب) کە وێڕای **زەرەشۆران** ئێستاش یەکێ لە گەورەترین کانەکانی زێڕن لە دنیادا. هەر بەقسەی خۆشیان بێ ساڵێ ٦٠٠٠ کیلۆ زێڕی خالیسیان لێ بەرهەم دێ. خۆڵەکەشی لەوێ ناشۆرێتەوە و بە حەوادا تێلەکابینیان بۆ ڕەیاڵ کردووە و بار بە بار بەرەو زەنجان ئاودیوی دەکەن

قەڵەم[٢٥]

هەموو تێگەیوەکان زۆر باش دەزانن
کە کورد ئازاتری موڵکی جیهانن
هەموو مێژوو گەوای ئازایی کوردە
لە نێو شانامەدا هەر کوردە گوردە[٢٦]
دمی شمشیری وان هەردی دڕیوە
لە ترسی نێزەیان ئاسمان چەمیوە
بەڵان چون شیر و نێزەی بێ قەڵەم بوو
بەشی ئێمە لە دنیا دەرد و خەم بوو
لە یەکترمان دەدا شمشیری خۆمان
لە خۆمان بوو پووانی تار و پۆمان
لە دنیادا دەمانگەوزاند سەر و لەش
لە گەنجی سەربەخۆیی بێ حەز و بەش
لەبەر جەهلی، وڵاتی کوردەواری
لە شانی نیشتبوو تۆزی هەژاری
قەڵەم پەیدا بوو چوارساڵی نەکێشا
نیفاق و نەگبەتی لابرد لە پێشا
بەبێ شمشیر و نێزە و کوشت و کوشتار
وڵاتی کوردی ئازا کرد و ڕزگار
لەوێڕا ساز بوو سەرکەوتنی کورد
بەوی ئیمزا کرا حورڕییەتی کورد
... مەحبووب و عەزیزمان
جەنابی پێشەوای بەرز و بەڕێزمان

---

[٢٥] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٢١ شەممە ١١ی ڕەشەمەی ١٣٢٤، لاپەڕەی ١ دا چاپ کراوە.
لە سەری نووسراوە: **ئەشعاری هەژار شاعیری میللی (ماوەی دە دەقیقە هەڵیبەست)**

[٢٦] وشەی **گورد** لە شانامەی فیردەوسیدا بە واتای "پاڵەوان" هاتووە

به ڕوحم و عەقڵ و عەدڵ و نوکتەزانی
نییه بۆ ئەم لە سەر ئەم هەردە سانی
لە سایەی خوێندن و نووکی قەڵەم بوو
کە بۆ مە لابەری دەرد و ئەلەم بوو
هەتا ماوە دەر و دەشت، کێو و وادی
بمێنێ پێشەوای ئێمە بە شادی

گوڵی پشکووتوو[27]

ئەی گەلی کوردان، براکانم
ئەی جگەرسۆزەکان، ڕوح و گیانم
لاوە خوێنپاکەکانی چابک و ژیر
پیرەمێردانی خێوی هۆش و بیر
ئەی کەسانێکی ئەورۆ ئازادن
دەم بە خەندە و بەکەیف و دڵشادن
لە بڵیندان دەبیندرێ ئاڵاو
لە گەرووی دوژمنانوو کرد تاڵاو
هیچ دەزانن کە نیشتمانی کورد
بێشکەی ئابڕووی کوڕانی کورد
لە «برازجان»ەوە بۆ «سنجار»ا
هەر لە «ئەنتاب»ەوە هەتا «زارا»
«قارس» و «بایز»، تەواوی ئەو خاکە
مەوتەنی کوردەکانی خوێنپاکە
ئێوە دەستن بەنیسبەت ئەو بەدەنە
دەستێ ڕزگارە لەو هەموو وەتەنە
هەر لە سەر تا بە پێی وەتەن یەخسیر
دەستی هاتۆتە دەر لە ژێر زنجیر
ئەوی ئازاد و شادە یەک دەستە
کەچی سەرگەرمی خۆشییە و مەستە
چۆن دەبێ دەستێ وا بە کەترەخەمی
ڕاکشێ و بۆ بەدەن نەبێ ئەلەمی

[27] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٢٢ دووشەممە ١٣ی ڕەشەمەی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە

دەبێ تا هێزی ماوە ئەو دەستە
تا ڕەگ و خوێنی خاوەنی هەستە
ڕابێ، تا ڕەها دەکا بەدەنی
کورد دەبێ گیان بدا لە ڕێی وەتەنی
کوردەواری بەهەشتی دونیا بوو
داخەکەم سەردەمێک بوو فەوتابوو
لە بەهاری سوڵح، لە ئەم باغە
گوڵێ پشکووتووە؛ کە سابڵاغە
بە هومێدم کە ڕیشاژۆ کا
بە گوڵان کوردەواری تاپۆ کا
لاوە خوێنپاکەکانی خوێنشیرین
ئەو دوعایەی دەکەم، بڵێن ئامین؛
ڕەببی هەر کەس لەبەر تەمای نەوتی
خاکی مەی کرد لەتلەت و زەوتی
نەوتی پێدا بکەین و گڕ بگرێ
گڕی زوڵمی لە گێتیدا بمرێ

کەترەخەم: گوێنەدەر

زەوت کردن: داگیر کردن

دەمم تەڕ کە بە مەی ...[28]

دەمم تەڕ کە بە مەی، ساقی، بە دینت
بینابیم ڕوون کەوە ساتێ بە دینت[29]
بەناوو‌داو دەسم باوێژە ئەستۆ
وەنەوشەی خاڵەکانت تێر بکەم بۆ
لە باغی باغەڵت با ڕێی دەسم بێ
لە دەس بگرم بە شادی سێو و هەرمێ
بە قاقای پێکەنین گوێ پڕ کە، دڵ خۆش
دەمی خەم با ببێ یەکجێ فەرامۆش
بە من چی حۆری، مەیلی تۆ لە لام بێ
بەهارم بۆ چییە زستانی وام بێ
چ پێویستێکە ڕەنگی گوڵ ببینم
دەکەم سەیرانی ئاڵای سوور و شینم
تماشای داری ئاڵای کوردی ئازاد
بەقوربانی دەکەم سەد سەرو و شمشاد
کە ڕێبەندان دەمی خۆشیی دڵانە
چ کارێکم بە مەڵبەندی گوڵانە
بەهەشت ئاواتەخوازە بێگومانم
بکا سەیرێکی دەشتی نیشتمانم
وەتەن وەختێ ئەسیر و سەرنەوی بوو
لە خۆشیدا بەهەشتی سەر زەوی بوو

[28] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٢٤ چوارشەممە ٢٢ی ڕەشەمەی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٦ دا چاپ کراوە. شێعرەکە بێنێوە
[29] **بەدینت** لە میسرەعی یەکەمدا واتە "**تۆ دینت**"، لە میسرەعی دووهەمدا "**بە دیتنت**"

لەمەدوا چۆن دەبی ئەی لانکی شێران
کە ئازاد بووی لە چنگ فاشیستی ئێران
«بینایی» و «پێشەوا»ی کوردان لە ئامێز
دەبینی و ڕۆڵەکان پێشمەرگەن و هێز
خودا بۆمان بهێڵێ پێشەوامان
بەوی دوژمن زەلیل و بێنەوا مان
ستالین بەرقەرار بێ چونکە ماکەی
هەموو چاکەی ئەوە و هێزی سوپاکەی
«هەژار» شێعرت هەموو سێحری حەلاڵە
لە ناو کورددا نەبێ، ئی وا محاڵە

بەناووداو: بەڕێوجێ، لە دڵەوە

بۆ هاتنەوەی زەبیحی و دڵشاد و قادری[٣٠]

فریشتەی خۆشی، سەرچاوەی سروور
بابی هەژاران، ئەی ...
نازانم تۆ چی، لە چی خولقاوی
گیانی شیرینی و بینایی چاوی
ڕۆشنفکریشم سەرم سووڕ ماوە
ماکەی خوڵقانت کام گڵ و ئاوە
نانا تێگەییم؛ وەختێ کردگار
بەزەیی داهات بە کوردی هەژار
ئیرادەی فەرموو کورد نەبڕێتەوە
تووشی خۆشی بێ، ببووژێتەوە
لە خاکی سەری کوردی خاکبەسەر
لە ئاوی چاوی لاوی دەربەدەر
تێکەڵی کردن تۆی هێنا بەرهەم
بۆیە هەر ڕوحمی بۆمان هەموو دەم
چاکەی تۆ بۆ مە گەیوەتە پایەک
سەد زمان بیڵێ، لە کێوە کایەک
میللەت ڕزیبوو بە زیندان و بەند
ڕزگارت کرد و مەدرەکت بۆ سەند
بەری کەوشی تۆ باڵی هومایە
شاهیدن بۆ من ئەو سێ برایە

[٣٠] ئەم شێعرەی هەژار پاش ئازادبوونی سێ هاوڕێی کۆمەڵەی ژ.ک ؛ واتە: ڕەحمانی زەبیحی، قاسمی قادری و دڵشادی ڕەسووڵی، لە زیندان کوتراوە. لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٢٦ دووشەممە ٢٧ی ڕەشەمەی ١٣٢٤، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە

زۆر جزیات کێشا تا دەرچوون لە بەند
بە دیداری وان ئێمەت کرد خورسەند
«بیژەن» کە تۆم دی بڕوات ببێ پێم
جێژنی ئیستقلال تازە بۆوە لێم
«دڵشاد» هەر شاد بی وەک شادت کردم
لە زیندانی خەم ئازادت کردم
پیاوی ئازا و ژیر بەخێر بێتەوە
دوامین گرێی دڵ بەو دەکرێتەوە
ئێوە خۆتان نا لە پێناو میللەت
بۆ ئێمە دیتوو ئازار و زیللەت
پێتان دڵخۆشە دایکی نیشتمان
ڕووسوورن لە ڕاست نامووس و ویجدان
کۆتاییو نەکرد بۆ سەربەرزیی گەل
بەڵان ڕووی ڕەش بێ لێی قڕاندن قەل
قڕەی قەل ئێوەی خستە زیندانێ
ئەوەش ئینتقام دەردی دەزانێ
یاخوا هەر بژی پێشەوای عەزیز
سەرۆکی گەورە، سەربەرز و بەڕیز
شادە کورد هەتا پێشەوا هەیە
خودا شادمان کەی تا دنیا هەیە
بژی هۆردووی سوور بە فەتح و زەفەر
وەک بۆ هەژاران خۆی کردە لەمپەر

بیژەن: ناوی نهێنیی مامۆستا **عەبدوڕڕەحمانی زەبیحی** بوو

تەپڵی سەربەخۆیی[31]

جێژنی شاروران[32] لە شار ئاوەدان[33]
ڕەببی پیرۆز بێ لە دایکی نیشتمان
تاکوو ئێستێ خاکی کوردستان، برام!
نێوی گەورە و شاری وێران بوو لە لام
خوا شوکر ئەمڕۆ لە سایەی شووڕەوی
خاکی کوردان بۆتە بووکی سەر زەوی
شاری ئاوامان هەیە و نێوی بەسام
پاکی بۆ یەکتر براین و خاڵ و مام
لاو دەکۆشن، شێخ دوعای تەوفیق دەکەن
واتە با بێن تورک و عارەب دیق دەکەن
هەر کە گۆڕا نێوی عاشیرەت بە کورد
کورد نییە کورد و تەواوی بۆتە گورد
دوێنێ نەیدەتوانی هەڵبێنێ سەدا
ئەمڕۆ تەپڵی سەربەخۆیی لێ‌دەدا
پۆلی پێشمەرگان ببینێ دوژمنم
با بڵێ لەل؛ تاکوو مۆخەی هەڵچنم
هەر بمێنی بۆ «هەژار»ان «پێشەوا»
تۆ دەکەی دەردی گەلی کوردی دەوا

لەل گوتن (با بڵێ لەل): کەمترین دەنگ لێوەهاتن
مۆخە هەڵچنین: تەمبێ کردن و زەحمەت وەبەرنان

[31] لە گۆڤاری **کوردستان** ـ ژمارە ٣٠ دووشەممە ١٢ی خاکەلێوەی ١٣٢٥، لاپەڕەی ٢ دا چاپ کراوە
[32] وشەکە هەر ئاوا نووسراوە
[33] میسرەعی یەکەم لەنگە، وەک چاپ کرابوو وا نووسراوەتەوە

بارزانی[٣٤]

کوردایەتی و مەردایەتی
ئازایەتی و لەکارزانی
گەر وەک مەمانان مرۆ با
سوژدەی دەبرد بۆ بارزانی

[٣٤] لە پشت وێنەیەکی م.هەژارەوە، وێنەیەکی داکوتراوی گەورەی **مەلا مستەفای بارزانی** بە دیوارەوە دیار کەوتووە، کە لە سووچێکی وێنەکە ئەم دوو بەیتە نووسراوە. **واتە:** ئەگەر کوردایەتی و مەردایەتی و ئازایەتی و لەکارزانی وەک ئێمە بنیادەم بوایەن تێکڕا سوژدەیان بۆ بارزانی دەبرد چونکە سەرتۆپی هەموویانە. شێعرەکە نێوی پێوە نییە

بۆ شپرزە[٣٥]

پێکەوەمان بێت کاکە «شپرزە»
بژی بە خۆشی بێ چەت و پرزە
گ ڕۆژی ساڵت جەژن و پیرۆز بێ
بێ مەگەز و مۆز، بێ تەپ و تۆز بێ
بێ مرقەی سۆفی و حاو و حووی دەروێش
بێ چرتە و پرتە و قرتەی پاش و پێش
بێ قیرە و نیرە و شیرەی پیرەژن
تێر و مر و پڕ لە کاسەی جێژن
خوا بتپارێزێ لە بەڵای مەلا
نە بۆمبات بۆ بێ، نە دەرد و بەلا
هەرکێ «شپرزە»ی خۆش ناگەرەکە
ئەشێ پێبێژن کاورا کەرەکە!
«نافیع» گیان قەزات لە «هەژار» کەوێ
کێ تۆی خۆش نەوێ هەرگیز نەسرەوێ

[٣٥] بەمەبەستی جەژنە پیرۆزەی نەورۆزی ساڵی ١٣٦٠ (١٩٨١) بۆ نافیع مەزهەر (شپرزە)ی شاعیر (١٣٧٧-١٢٩٢) نووسراوە و لە دیوانی **'گردوکۆ'**ی شپرزەدا چاپ کراوە. ئەم شێعرە دەکرا لێرەدا دانەنرێ چونکە دیارە هەر بۆ بەسەرکردنەوەیەکی دۆستانە نووسراوە نەک بڵاوکردنەوە، بەڵام کە پێشتر بڵاو کراوەتەوە، لێرەشدا بوونەکەی زەرِی نییە.

ئەلبۆم

بەناوی خودای بەرزوی هێزا

کوردستان

بڵاو کەرەوەی بیری حزبی دیموکراتی کوردستان

آبونەمان
یەکساڵە ۴۰۰ ڕیاڵ
شەش مانگە ۱۶۰ «
دانەی ۲ «

کوردستان لە لایەن هەیئەتی تحریریەوە دەردەچێ

ژمارەی ۲۱ — ساڵی یەکەم — شەممە ۱۱ ڕەشەمە ۱۳۲۴ — ۲ مارس ۱۹۴۶

(شەریعەتی محمدی تەمی نەزانی ڕەواند) (سید عبداللەی گەیلانی)

قەڵای زۆرداری ڕوخاند

(بەمناسبتی مانگی مولود)

کوردستان لە ادارەی ڕۆژنامەو چاپخانەی کوردستان

نطقی آغای زەبیحی لە جەژنی ڕۆژی ڕەیبەندانی ۱۳۲۴

وێنەی سەرپەڕی **گۆڤاری کوردستان** ـ ژمارە ۲۱ شەممە ۱۱ی ڕەشەمەی ۱۳۲٤ (شێعری **قەڵەم**ـی م.هەژاری تێدایە)

سەرپەڕی گۆڤاری **کوردستان** (ژمارە ٣ و ٤ سەرماوەز و ڕێبەندانی ١٣٢٢)

مەرامی کومەلەکەم دینگە!

ع . هەژار - ۲۰ (آ / ت ك)

لە خوشی کومەلەوە چەندە خوش ورینگە ورینگم
بزانە کوردە ئەمن کیم کە هیندە ژیرو زرینگم

بەریی نەجاتی وەتەن دا دەروم بە عەزمی مەتین
محافظی وەتەن ئەمنم مەنالی گوللە یە سینگم

لە عیشقی شیرینی میللی لە بیستوونی مخالف
لە بانی نیشەیی فەرهاد ئەمن مژولە قولینگم

لە دەم بررینی ئەوانەی لە کومەلەم بە دگون
لەبار و تیژە دەمەی مووسەکا مقەستو برینگم

بە پشتیوانی خوا زووم لە بەینی ٠٠٠٠و٠٠٠٠
دەبینی باز و شەهینم لەراوی قاز و قورینگم

مەرامی کومەلە کەم « دینگ »۱ • صوفی توش چەلتووك
لە توبکولت دەر ئەکا زوو کە بیبە بەردینگم

لە کوزی کومەلە دا مل کەچوو فەقیرو « هەژار » م
بەرا بەری نەتەوی۲ ئەو حەریفی شیر و پلینگم

۱- دینگ ئەسبابیکە بو برینج کوتان لە کوردستان بە کاری دینن بە مەعنای « چاك ، باش » یش هاتوە

۲- نەتەوی لە شیوەی موکوریانیدا بە دوژمن ئەلین

لاپەڕەی ۲۲ی گۆڤاری **نیشتمان**، ژمارە ۳ و ٤

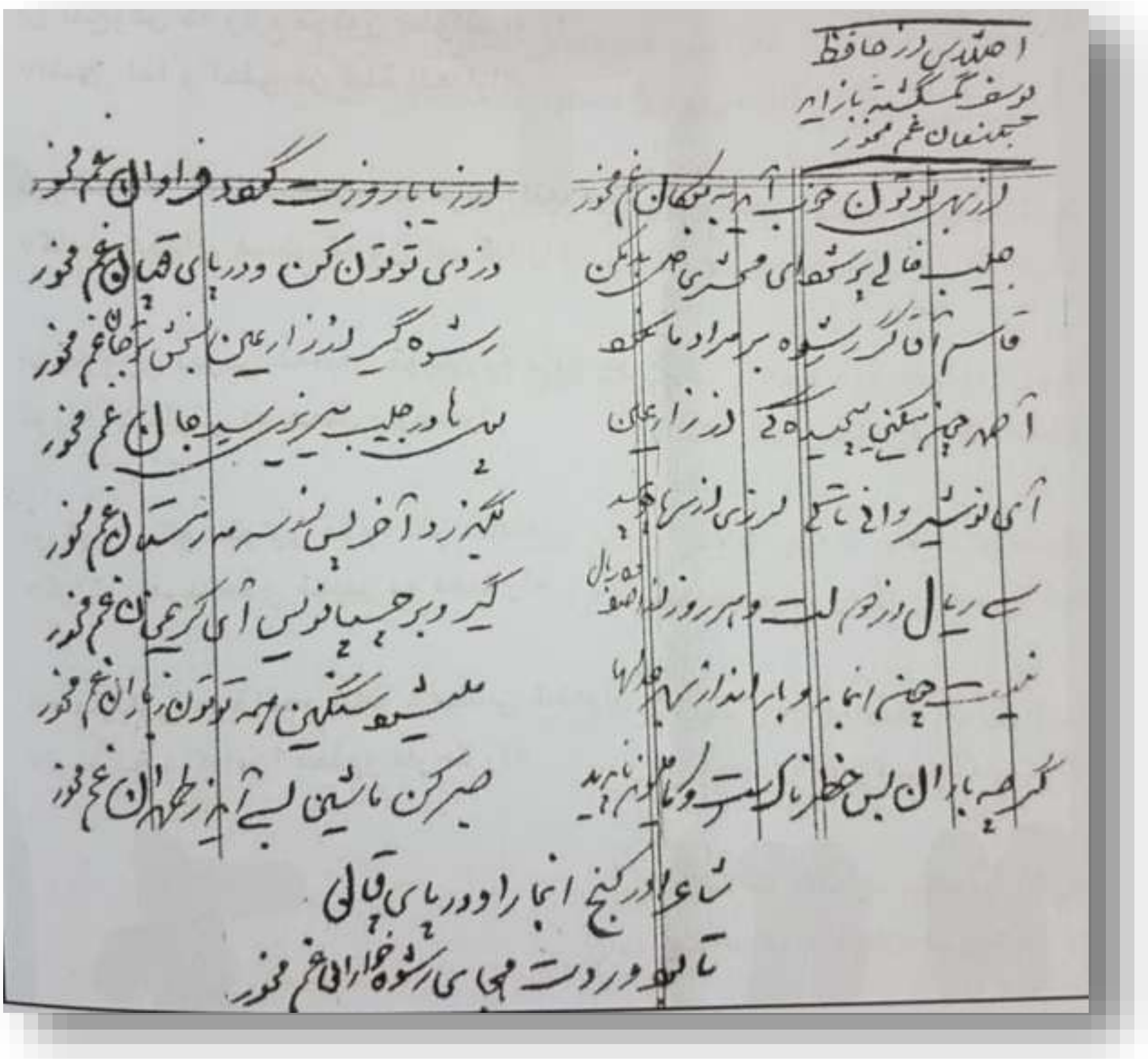

دەستخەتی م.هەژار- لاپەڕەی ٢٦٣ی **بۆکان لە سەدەی بیستەمدا**

مامۆستا هەژار لە سەردەمی کۆماری مەهابادداَ

دیمەنی نێژگەی م.هەژار لە ڕاست و چەپەوە

بڵاوکراوەکانی بەرێ:

بنکەی دەسنووسەکانی پیرەدنیا *پێشتر ئەم بەرهەمانەی بڵاوکردۆتەوە:*

ناوی کتێبۆک	بابەت	دانەر	گردوکۆ/ وەرگێڕان	ڕێکەوت
هەر سەرزەمینێک بۆی تۆی لێنایە ئاوری تێبەربێ هەر شەو لە لایە	فەرهەنگی وشە	دارا بێخەم	–	پاییزی ٢٠١٧
بەردەنووسی بێستوون	مێژوو	–	دارا بێخەم	بەهاری ٢٠١٨

Hazhar´s Treasure

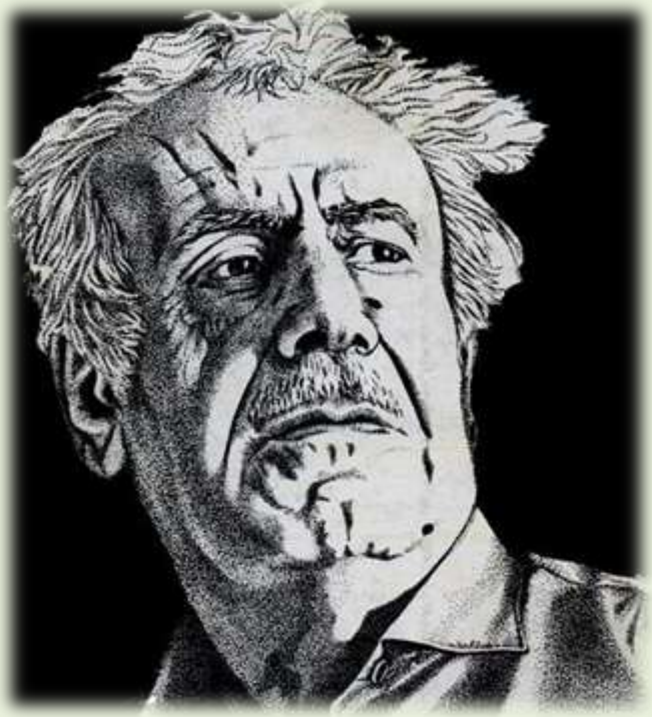

By: Chnour Naseri

٢٠٢٠

The Manuscript Center of Piradnya